

Referanser:

Arkivsak: 22/03448-15

KM 09/21 Den norske kirkes globale oppdrag

Vennskapssamarbeid og søsterkirker

Sammendrag

Den norske kirke har flere former for vennskapssamarbeid med kirker internasjonalt, men oversikten og koordineringen er ufullstendig og ofte personavhengig. Tre nasjonale avtaler finnes, men mange menigheter og bispedømmer har egne relasjoner som ikke er tilstrekkelig samordnet. Særlig samarbeidet med vår palestinske søsterkirke ELCJHL har vokst, noe som skaper behov for bedre koordinering, tydeligere retningslinjer og håndtering av økonomiske bidrag. Den sørafrikanske søsterkirke ELCSA og brasilianske søsterkirken IECLB har lite aktivt samarbeid. Muligens kan nye digitale eller tematiske samarbeidsformer styrke relasjonene.

Økonomisk støtte bør i hovedsak kanaliseres via hovedkontorer for å unngå avhengighet og konkurranse mellom menigheter. Klimahensyn tilsier mindre reiseaktivitet, bedre digital kommunikasjon og smartere koordinering av besøk.

Saken foreslår oppdatert veiledning på noen utvalgte punkter og bedre samordning av ELCJHL-relasjoner framover.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd ber sekretariatet oppdatere veiledningen på ressursbanken i tråd med samtalen (evt følgende på følgende punkter: koordinering, økonomi og sikkerhet)
2. Mellomkirkelig råd ber om at det meldes en sak til årets samordningsmøte for ELCJHL (COCOP-møte) i mai, om behov for bedre samordning mellom kirke/menighetsavtaler, og råd om øremerkede midler.
3. Mellomkirkelig råd ber om at oversikten over bispedømmenes kirkerelasjoner oppdateres.

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirke har flere typer vennskapssamarbeid med kirker utenfor landegrensene. Hver søndag bes det for og døpes inn i «den verdensvide kirke». Og det samles inn penger gjennom Kirkens Nødhjelp og misjonsavtaler.

Den norske kirke har tre samarbeidsavtaler på nasjonalt nivå:

- Den evangelisk-lutherske kirke i Jordan og det hellige land (ELCJHL)
- Den evangelisk-lutherske kirke i det sørlige Afrika (ELCSA)
- Den evangelisk-lutherske kirke i Brasil (IECLB)

Dette samarbeidet må også ses i lys av fellesskapet i Det lutherske verdensforbund (LVF), hvor disse kirkene er i fellesskap og hvor vi som representanter for Den norske kirke møter dem regelmessig

De fleste bispedømmer har også søsterkirkeavtaler, men det finnes ingen tilstrekkelig koordinering eller oppdatert oversikt over disse.

Noen menigheter har vennskapsmenigheter, som man ber for, besøker, og får gjenbesøk og impulser fra, og noen ganger også samler inn penger til. Sett fra menigheten er det nok ofte en uklar forståelse av forskjellen på en vennskapsmenighet og støtte til en menighet gjennom misjonsavtale i SMM. Forsøk på å samordne de nasjonale avtalene med avtaler på bispedømme- og menighetsnivå har vist seg vanskelig. Dette skyldes i stor grad at avtalene ofte blir til gjennom personlige relasjoner. Det ligger en sårbarhet i dette, for relasjonene er vanskelig å holde ved like, når kontaktpersoner ikke lenger er aktivt med. En annen grunn er rett og slett manglende kapasitet i sekretariatet. En ikke-oppdatert oversikt over dette sakskomplekset og veiledning ligger ute på Den norske kirkes ressursbank her: [Vennskapsavtaler - Ressursbanken, Den norske kirke](#)

NB Denne saken vil ikke dra opp hele sakskomplekset, men konsentrere seg om noen få problemstillinger som sekretariatet har merket seg, og som rådet bes om innspill til, med tanke på presiseringer og avklaringer. Dette gjelder særlig behovet for forenkling og koordinering, samt håndtering av gaver.

I det følgende legges vekt på *lokalt* vennskapsmenighetssamarbeid, hvor det er direkte kontakt. Tradisjonelle misjonsavtaler holdes utenfor. I noen grad må dette selvsagt sees i sammenheng også med bispedømmets og nasjonale avtaler.

ELCJHL – noen utfordringer

Det har med rette vært mye oppmerksomhet om Den evangelisk-lutherske kirken i Jordan og Det hellige land ELCJHL. Men det betyr også at det er relativt mange menigheter, særlig i Nidaros, Borg og Oslo som har direkte kontakt med de seks menighetene der. Og det kommer stadig noen nye. Dette er på den ene siden svært gledelig. På den annen side skaper det noen utfordringer:

1. Kan det bli for travelt for de seks menighetene/prestene (i praksis) å håndtere mange ulike relasjoner, også med tanke på tilsvarende vennskapsmenigheter i andre land/kirker? org bispedømme har et koordineringsansvar for vennskapsmenigheter til ELCJHL i dette bispedømme. Men bør det vurderes *et nasjonalt nettverk*, slik at de menighetene i Den norske kirke som for eksempel har en relasjon til den lutherske kirken i Ramallah vet om hverandre, og melder fra til MKR ved for eksempel besøks-ønsker/planer? I dag er dette ikke koordinert.

2. Avtalen med ELCJHL er at all *økonomisk støtte* fra Dnk-menigheter til vennskapsmenigheter i ELCJHL skal gå fra MKR/KR til kirkens hovedkontor i Jerusalem. I overføringen *kan* midler øremerkes en bestemt ELCJHL-menighet. Det har vært viktig for vennskapsmenigheters tilhørighet til hverandre å kunne overføre til bestemte menigheter. For eksempel har man et samarbeid om ungdomsarbeid, og vil gjerne støtte det. En kan øremerkede ofringer/støtte til enkeltmenigheter unngås for å unngå «intern konkurranse, avhengighet» etc og heller kanaliseres kun gjennom hovedkontoret for deres distribusjon?

3. Det er tidvis ganske restriktive reiseråd fra UD til Palestina. Dette medfører større risiko, mer kostbare reiseforsikringer og behov for sikkerhetsveiledning. Hvordan ivaretas dette når lokalmenigheter, eller ansatte i Dnk reiser?

Andre søsterkirke- og vennskapsrelasjoner

Knappt noen menigheter har direkte bånd til vår søsterkirke i Det sørlige Afrika eller i Brasil. Det er trolig ingen bispedømmer med vennskapssamarbeid her, Stavanger og Oslo har hatt avtaler med ELCSA, men det er tvilsomt om disse er aktive lenger. . Samarbeidsrelasjonen synliggjøres på andre måter som gjensidige besøk på nasjonalt nivå, møter relatert til LVF og KV, noe tematisk samarbeid (for eksempel klima under COP30) og gjennom NMS. Den norske kirke har f.eks de siste årene bidratt til et bibliotek på presteskolen i Umphomolo, i Kwa-zulu Natal, sammen med NMS. Men hvordan få til mer direkte samarbeid til disse to kirkene? Kan digitale løsninger, eller mer tematiske samarbeid om f.eks ungdom, diakoni, teologiutveksling, sang, eller klima/skaperverk være mulig? En videre samtale om flere muligheter her (og tilsvarende) kan gjøres i samtale med NMS og Kirkens Nødhjelp, men tas ikke med i denne saken mer enn at behovet nevnes.

Håndtering av penger og faren for avhengighet

Vennskapssamarbeid skal i sin ideelle form være *gjensidig vennskap* og ikke basert på pengegaver som kan skape avhengighet. Det er grunn til å fastholde det, særlig på menighetsplan. Og at vennskap handler om å lære av hverandre, be for hverandre og bry seg «begge veier».

Samtidig er noen av kirkene svært presset også økonomisk. MKR gir en betydelig ikke-øremerket støtte til ELCJHLs hovedkontor, fra Kirkerådets tildeling til internasjonale organisasjoner. Enkelte bispedømmer og menigheter har initiert VIPPS-aksjon og kirkeofringer til ELCJHL etter oppfordring fra MKR. Noen mindre beløp har også gått til ELCSA og IECLB.

Skal enkeltmenigheter få insistere på å øremerke til «sin menighet»? ELCJHL - samarbeidet åpner for det, men det kan fort skape misunnelse, avhengighet og mye administrasjon.

Det beste er å la MKR bidra til hovedkontor, og NMS, KN og andre tilsvarende til partnere og prosjekter som også den lokale menighet kan få glede av, men altså ikke direkte.

Hva er NMS og KNs råd og bidrag til «vennskapssamarbeid» på en ansvarlig måte? Hvilken type grep og veiledning er det behov for lokalt?

Karbonfotavtrykk

Vi skal reise mindre, ikke mer..

MKR har laget en veiledning for reiser som finnes i Ressursbanken.¹ Her gis begrunnelser for hvilke reiser som er nødvendige og råd for hvordan de kan planlegges og gjennomføres. Veiledningen ble revidert under korona-tiden, og bør nok hentes fram igjen for eventuelt ny revisjon.

Klimakrisen må håndteres samtidig som globalt kirkeliv og vennskapssamarbeid løftes fram. Dette går ofte ikke helt opp. Skrantende økonomi i kirkene og dyre billetter hjelper heller ikke. Vennsapsreiser i Europa kan benytte tog. Digitale løsninger blir stadig bedre, også i det globale sør, og kan brukes mer.

Men nettopp bedre koordinering, for eksempel ved at besøk fra en menighet i Palestina kan besøke flere, evt. alle som har relasjon, når de kommer, er ett av flere grep. Og; gjensidig forbønn har intet fotavtrykk.

Skjerpet sikkerhet

En oppdatering av veiledning for vennsaps-samarbeid, må reflektere inn en høyere bevissthet om sikkerhet i en ny geopolitisk virkelighet med mer konflikt mange steder. Dette gjelder særlig reiser til Midtøsten, hvor reiserådene fra UD tidvis har vært strenge og tidvis bare tillatt «nødvendige reiser». En bedret koordinering og oppdatert veiledning må ta høyde for dette. Dette gjelder også bevissthet om bruk av jobb-telefon, jobb-pc (for kirkelig ansatte), fare for hacking, forsiktighet med sosiale medier etc. Ikke minst må man være klar over at uforsiktighet her kan sette de man besøker i fare, i utsatte områder. Om ting gjøres «etter boka» og på ansvarlige måter kan nettopp besøk i kriser og konflikt være et viktig tegn på solidaritet og ekte vennskap.

Økonomiske/administrative konsekvenser

En begrenset oppdatering av veiledning kan gjøres innenfor nåværende kapasitet i administrasjonen. Lokale menigheter må ta høyde for dyrere reiseforsikring og billetter framover.

¹ [Reiseveiledning](#)